

Znak: WZPS-3.431.1.12.2023.IS
Szczecin, 28.01.2025 r.

Pani
Aneta Wojcieszek
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Pyrzycach

Wystąpienie pokontrolne

Na podstawie art. 22 pkt 8 i art. 127 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 1283 z późn. zm.) oraz rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2020 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2020 r., poz. 2285 z późn. zm.) zespół inspektorów Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej Zachodniopomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Szczecinie przeprowadził w dniach 17 – 20 lipca 2023 r. kontrolę kompleksową w Ośrodku Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

Kontrolą objęto zagadnienia dotyczące sposobu realizacji zadań określonych w ustawie o pomocy społecznej, w okresie od 1 stycznia 2022 r. do dnia zakończenia kontroli.

W związku z kontrolą, której wyniki zawarte zostały w protokole kontroli z dnia 18 grudnia 2024 r., który został podpisany przez Panią bez zastrzeżeń 31 grudnia 2024 r., przedstawiam Pani wystąpienie pokontrolne.

Działalność kontrolowanej jednostki oceniono pozytywnie z nieprawidłowościami.

Od 1 stycznia 2015 r. do dnia zakończenia kontroli stanowisko Dyrektora Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach obejmowała Pani Aneta Wojcieszek.

Ustalono, że Dyrektor oraz pracownicy socjalni posiadali kwalifikacje określone odpowiednio w art. 122 ust. 1 oraz w art. 116 ust. 1 i art. 156 ustawy o pomocy społecznej, a stan zatrudnienia pracowników socjalnych Ośrodka był zgodny z art. 110 ust. 11 i 12 ww. ustawy.

Pracownicy socjalni nie korzystali ze swojego uprawnienia do superwizji określonego w art. 121a ustawy o pomocy społecznej.

Pracownicy socjalni korzystali z prawa do szkoleń podnoszących poziom bezpieczeństwa osobistego podczas wykonywania czynności zawodowych, zgodnie z art. 121 ust. 2c ustawy o pomocy społecznej.

Pracownicy socjalni realizowali, zadanie określone w art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej, w zakresie podnoszenia swoich kwalifikacji zawodowych, poprzez udział w szkoleniach w zakresie przemocy, RODO oraz usprawniania współpracy instytucji pracujących na rzecz dziecka i rodziny. Jednocześnie ustalono, że pracownicy

socjalni nie brali udziału w szkoleniach z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572), na podstawie których przeprowadzają postępowania administracyjne w indywidualnych sprawach z zakresu pomocy społecznej.

Powyższe mogło mieć wpływ na nieprawidłowości i uchybienia wskazane w treści niniejszego wystąpienia pokontrolnego.

Gmina Pyrzyce opracowała strategię rozwiązywania problemów społecznych. Dokument strategiczny posiadał wszystkie elementy określone w art. 16b ust. 2 ustawy o pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 16 a ust. 1 ustawy o pomocy społecznej Gmina Pyrzyce przygotowała „Ocenę Zasobów Pomocy Społecznej” odpowiednio - za 2021 r. w 2022 r., a za 2022 r. w 2023 r., które posiadały wnioski i rekomendacje, stanowiące podstawę do planowania budżetu na rok następny. Dokumenty zostały przedłożone Radzie Miejskiej w Pyrzycach oraz sejmikowi województwa w ustawowych terminach.

Ustalono, że Ośrodek przedkładał Radzie Miejskiej w Pyrzycach coroczne sprawozdanie ze swojej działalności, określone w art. 112 ust. 12 ustawy o pomocy społecznej, wraz z potrzebami w zakresie pomocy społecznej.

Zgodnie z obowiązującym podczas kontroli brzmieniem art. 17 ust. 1 pkt 17 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należało sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, w formie dokumentu elektronicznego, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego. Ustalono, że sprawozdania resortowe przekazano Wojewodzie Zachodniopomorskiemu z zachowaniem terminów wskazywanych w CAS.

Udzielanie schronienia, zgodnie z art. 17 ust. 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, należy do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym. Jak wskazano w treści protokołu na str. 6 Gmina Pyrzyce zapewniała schronienie na podstawie umów z podmiotami realizującymi zadanie z pomocy społecznej. Schronienie tymczasowe zapewniało w formie pobytu w schronisku dla osób bezdomnych, schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi. Jednak nie zapewniało pomocy w formie schronienia tymczasowego w noclegowni i ogrzewalni. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że zgodnie z art. 48a ust. 1 i ust. 4 ww. ustawy, udzielenie schronienia następuje przez przyznanie tymczasowego schronienia w noclegowni, schronisku dla osób bezdomnych albo schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi oraz w ogrzewalni. Biorąc pod uwagę zamknięty katalog form, poprzez które gmina udziela schronienia oraz ich wzajemne uzupełnianie się, każda gmina powinna realizować ww. zadanie własne poprzez zapewnienie miejsc w każdej ze wskazanych form.

Zgodnie z art. 48a ust. 11b i ust. 11c ustawy o pomocy społecznej gmina obowiązana jest dokonywać zgłoszeń do rejestru prowadzonego przez wojewodę. Zgłoszeniu podlegają również wszelkie zmiany danych objętych rejestrem w terminie 14 dni od dnia ich powstania. Ustalono, że zgłoszeń do ww. rejestru dokonano w ustawowym terminie.

Gmina zabezpieczała potrzeby mieszkańców w zakresie wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi w formie specjalistycznych usług opiekuńczych, poradnictwa specjalistycznego oraz wsparcia psychologa. Ponadto na terenie Gminy funkcjonuje Środowiskowy Dom Samopomocy w Mielęcinie, którego podmiotem prowadzącym, na podstawie umowy o realizację zadania publicznego, jest Polskie Stowarzyszenie na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną Koło w Pyrzycach z siedzibą w Nowielinie. Dodatkowo osoby z zaburzeniami psychicznymi są kierowane

do domów pomocy społecznej odpowiedniego typu. Powyższe opisano w treści protokołu na str. 7.

W okresie poddanym kontroli Gmina Pyrzyce zabezpieczała potrzeby swoich mieszkańców w zakresie prowadzenia poradnictwa specjalistycznego, tj. socjalnego, psychologicznego, prawnego i terapeutycznego, a sposób realizacji zadania własnego Gminy wskazano w treści protokołu na str. 7.

Zgodnie z art. 17 ust.1 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych. W kontrolowany okresie Gmina Pyrzyce nie prowadziła mieszkań określonych w ww. przepisie, którego brzmienie obowiązuje od 1 listopada 2023 r. w związku z czym odstąpiono od oceny sposobu realizacji określonego w nim zadania. Przy czym nadmieniam, że obligatoryjny charakter ww. zadania wymaga od Gminy, w szczególności zbadania potrzeb w zakresie prowadzenia miejsc w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych oraz podjęcia niezbędnych działań w tym kierunku i uregulowania sposobu postępowania w przypadku konieczności zapewnienia miejsca w mieszkaniach treningowych lub wspomaganych, np. opisanie procedury postępowania w przypadku wystąpienia konieczności zapewnienia miejsc w ww. mieszkaniach. Należy zaznaczyć, że każdy organ administracji publicznej jest zobowiązany do wykonywania zadań, jakie spoczywają na nim z mocy ustawy. Niezbędne jest więc dokonanie analizy potrzeb w zakresie prowadzenia mieszkań treningowych lub wspomaganych określonych w art. 17 ust. 1 pkt. 12 ustawy o pomocy społecznej, funkcjonujących na podstawie art. 53 ww. ustawy, z wykorzystaniem pozyskiwania informacji ze zróżnicowanych źródeł (np. organizacji pozarządowych, oświaty, podmiotów leczniczych, komórek organizacyjnych Urzędu Miasta w Pyrzycach, środowiska lokalnego, itd.) oraz sporządzenie jej w formie dokumentu. Następnie, w zależności od poczynionych ustaleń podjęcie stosownych działań (np. w przypadku decyzji o konieczności utworzenia mieszkań, rozważenie możliwości skorzystania ze wsparcia w ramach Funduszy Europejskich dla Pomorza Zachodniego, zawarcie porozumień, itp.).

W okresie objętym kontrolą OPS w Pyrzycach realizował 3 projekty socjalne. Tematy projektów, ich ramy czasowe, grupy odbiorców oraz ich cele zostały przedstawione w treści protokołu na str. 8 – 9.

Zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt. 5 u.p.s. do jednego z zadań własnych gminy należy współpraca z powiatowym urzędem pracy w zakresie upowszechniania ofert pracy oraz informacji o wolnych miejscach pracy, upowszechnianie informacji o usługach poradnictwa zawodowego i o szkoleniach oraz realizacji Programu Aktywizacja i Integracja, o którym mowa w przepisach o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W okresie poddanym kontroli Ośrodek współpracował z Powiatowym Urzędem Pracy w Pyrzycach. Powyższe wskazano w treści protokołu na str. 9.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach w okresie podlegającym kontroli realizował zadania gminy z zakresu pomocy społecznej poprzez przyznawanie i wypłacanie świadczeń przewidzianych w ustawie o pomocy społecznej oraz świadczenie pracy socjalnej.

W toku czynności kontrolnych stwierdzono następujące uchybienia i nieprawidłowości:

Wskazane w treści protokołu na str. 11 decyzja znak: OPS-SŚw.400.38.2022.EM z dnia 05.01.2022 r., przyznająca zasiłek stały nie zawierała w podstawie prawnej art. 11

ustawy o pomocy społecznej, a dokumentacja sprawy nie odzwierciedlała przesłanek do wypłaty zasiłki stałego w formie bonów (forma niepieniężna). Ponadto, wskazana na tej samej stronie protokołu decyzja znak: OPS-SŚw.400.420.2022.AM z dnia 20.01.2022 r., przyznająca zasiłek stały, została wydana bez poinformowania strony o wszczęciu postępowania z urzędu w sprawie zmiany wysokości zasiłku stałego, z uwagi na zmianę przepisów od 1 stycznia 2022 r.

Ww. uchybienia nie miały wpływu na pomoc udzieloną w postaci zasiłków stałych, a w poszczególnych obszarach Dyrektorowi udzielono instruktażu podczas kontroli. W związku z powyższym odstępuję od wydania zaleceń pokontrolnych w ww. zakresach, co odzwierciedlono w treści protokołu na str. 11.

Wskazana w treści protokołu na str. 12 decyzja administracyjna znak: OPS-SŚw.401.1625.2022.AM z dnia 01.09.2022 r., przyznająca zasiłek okresowy w wysokości 99,07 zł na okres od 1 września 2022 r. do 31 grudnia 2022 r. została wydana z naruszeniem art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej. Powyższe miało niekorzystny wpływ na wysokość udzielonej pomocy w miesiącu wrześniu 2022 r. Jednocześnie ustalono, że badana decyzja nie obowiązuje już w obrocie prawnym, w związku z tym odstępuję od zalecenia dokonania jej korekty.

Ustalono również, że w dokumentacji badanej sprawy znajduje się oświadczenie o dochodzie, które nie zawiera klauzuli o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia, określonej w art. 57 ust. 3c ustawy o pomocy społecznej oraz elementów określonych w art. 107 ust. 5b pkt 7 ww. ustawy. W związku z powyższym poinstruowano Dyrektora Ośrodka w zakresie prawidłowego stosowania ww. przepisów u.p.s.

Ponadto pracownik socjalny w kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego, przeprowadzonego, w toku postępowania administracyjnego, nie ustalił w sposób precyzyjny podstawowych potrzeb bytowych, wskazanych w podaniu strony postępowania.

Powyższe uchybienia i nieprawidłowości, świadczą o braku należytego nadzoru Dyrektora Ośrodka i zostały, wraz z przyjętym stanowiskiem, opisane w treści protokołu na str. 12 – 13.

Wskazane w treści protokołu na str. 12 decyzje administracyjne znak:

1. OPS-SŚw.401.1693.2022.AM z dnia 09.09.2022 r.,
2. OPS-SŚw.401.1426.2022.AM z dnia 11.07.2022 r.,
3. OPS-SŚw.401.879.2022.AM z dnia 11.04.2022 r.,
4. OPS-SŚw.401.1687.2022.AM z dnia 08.09.2022 r.,
5. OPS-SŚw.401.256.2022.EM z dnia 13.01.2022 r.,

przyznające zasiłki okresowe, nie wskazywały powodu przyznania świadczeń, a zamiast tego w treści rozstrzygnięć określano przeznaczenie zasiłków okresowych. Co było sprzeczne z art. 38 ustawy o pomocy społecznej. Stanowisko w tym zakresie wskazano w treści protokołu na str. 13.

W treści uzasadnienia decyzji znak: OPS-SŚw.401.1693.2022.AM z dnia 09.09.2022 r. wskazano, że w rodzinie występuje okoliczność wymieniona w art. 7 ustawy o pomocy społecznej (tj. ubóstwo i rodzina niepełna). Natomiast pracownik socjalny pomijając fakt, że strona postępowania nie posiadała statusu osoby bezrobotnej zawniósł w kwestionariuszu wywiadu środowiskowego o pomoc, m. in. w związku z bezrobociem. W badanej sprawie, podczas postępowania nie odniesiono się do wszystkich zgłaszanych przez stronę potrzeb, co było sprzeczne z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Ponadto opis dotyczący sytuacji rodziny, w kwestionariuszu wywiadu, był lakoniczny, a w dokumentacji sprawy nie odzwierciedlono faktu udzielenia stronie

pełnej informacji o przysługujących stronie świadczeniach i dostępnych formach pomocy, co było sprzeczne z art. 119 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 pkt 4 u.p.s. Ponadto pracownik socjalny nie określił potrzeb dzieci, wskazanych przez stronę w podaniu o pomoc, co było sprzeczne z art. 119 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustawy o pomocy społecznej. Powyższe uchybienia świadczą o braku należytego nadzoru Dyrektora Ośrodka, a przyjęte wobec uchybień stanowisko oraz ich opis odzwierciedlono w treści protokołu na str. 14.

W postępowaniu administracyjnym, zakończonym decyzją znak: OPS-SŚw.401.1687.2022.AM z dnia 08.09.2022 r. strona postępowania spełniała przesłanki kwalifikująca do przyznania zasiłku okresowego. Jednakże nie odniesiono się do prośby klientki o przyznanie zasiłku celowego na opłaty, żywność i środki czystości. Powyższy sposób działania był sprzeczny z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Stanowisko w oraz opis w ww. zakresach znajduje się w treści protokołu na str. 14 – 15.

W sprawie zakończonej decyzją, znak OPS-SŚw.401.256.2022.EM z dnia 13.01.2022 r., przyznającej zasiłek okresowy, świadczenie zrealizowano częściowo gotówką (138 zł miesięcznie) i częściowo w formie bonu żywnościowego (250 zł miesięcznie), jednak w podstawie prawnej decyzji nie wyszczególniono art. 11 ustawy o pomocy społecznej. Nie uzasadniono również przyczyn częściowej realizacji świadczenia pieniężnego w formie niepieniężnej. Nie udokumentowano, też faktu poinformowania strony o tym, że świadczenie będzie częściowo realizowane w ww. formie (brak oświadczenia klienta). Dodatkowo w postępowaniu administracyjnym nie odniesiono się do wszystkich potrzeb zgłaszanych przez stronę, co było sprzeczne z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Jednocześnie ustalono, że stronie postępowania przyznano pomoc w formie bonów żywnościowych łącznie na kwotę 300 zł (tj. 250 zł z zasiłku okresowego i 50 zł z Programu), pomimo tego, że jej potrzeby w zakresie wyżywienia były zabezpieczone, co było sprzeczne z art. 3 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej. Stanowisko wobec ww. uchybień oraz opis uchybień w ww. zakresie przedstawiono w treści protokołu na str. 15.

Dodatkowo zbadano decyzję znak: OPS.SŚw.401.326.2022.EM z dnia 17.01.2022 r., przyznającą zasiłek okresowy osobie, która nie była stroną postępowania. Dyrektor Ośrodka złożyła wyjaśnienie w powyższym zakresie, które przyjęto. Jednocześnie poinstruowano Dyrektora Ośrodka w zakresie prawidłowego wskazywania stron w treści decyzji administracyjnych. Powyższe wskazano w treści protokołu na str. 23., w części dotyczącej świadczeń niepieniężnych w formie posiłków w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”. Przy czym z uwagi na to, że uchybienie nie miało negatywnego wpływu na udzieloną pomoc, odstępuję od wydania zalecenia pokontrolnego w tym zakresie.

Decyzje przyznające zasiłki celowe, wskazane w treści protokołu na str. 16, znak: OPS-SŚw.402.1778.2022.EM z dnia 21.09.2022 r., OPS-SŚw.402.1730.2022.EM z dnia 12.09.2022 r., OPS-SŚw.402.1605.2022.EM z dnia 24.08.2022 r., miały nadany rygor natychmiastowej wykonalności, określony w art. 108 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 572). Jednak treść uzasadnień i rozstrzygnięć badanych decyzji oraz dokumentacja zebrana w toku postępowań nie odzwierciedlała zasadności stosowania w ww. decyzjach rygoru natychmiastowej wykonalności. Stanowisko w tym zakresie oraz fakt udzielenia Dyrektorowi instruktażu w ww. zakresie, odzwierciedlono w treści protokołu na str. 15 – 16.

Decyzje przyznające zasiłki celowe, wskazane w treści protokołu na str. 16, znak:
1. OPS-SŚw.402.1711.2022.AM z dnia 13.01.2022 r.,

2. OPS-SŚw.402.866.2022.EM z dnia 08.04.2022 r.,
3. OPS-SŚw.402.725.2022.AM z dnia 17.03.2022 r.,
4. OPS-SŚw.402.502.2022.AM z dnia 31.01.2022 r.,
5. OPS-SŚw.402.730.2022.EM z dnia 18.03.2022 r.,
zrealizowano (tj. wypłacono klientom Ośrodka) przed ich uprawomocnieniem. Decyzje nie miały nadanego rygoru natychmiastowej wykonalności określonego w art. 108 k.p.a., a strony postępowań nie złożyły oświadczeń o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję, określonego w art. 127a ww. ustawy. Stanowisko wobec ww. uchybień oraz opis w ww. obszarze znajduje się w treści protokołu na str. 16 - 17. Jednocześnie stwierdzono, że powyższe uchybienia nie miały negatywnego wpływu na przyznawaną pomoc, w związku z tym odstępuję od wydania zaleceń pokontrolnych.

Decyzje wskazane w treści protokołu na str. 17. znak:

1. OPS-SŚw.4020.1692.2022.AM z dnia 09.09.2022 r.,
2. OPS-SŚw.4020.738.2022.AM z dnia 18.03.2022 r.,
3. OPS-SŚw.402.1629.2022.EM z dnia 22.03.2022 r.,
przyznające specjalne zasiłku celowe, zrealizowano (tj. wypłacono) przed ich uprawomocnieniem. Decyzjom nie nadano rygoru natychmiastowej wykonalności określonego w art. 108 k.p.a., a strony postępowań nie złożyły oświadczeń o możliwości zrzeczenia się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję, określonego w art. 127a ww. ustawy. Stanowisko w tym zakresie znajduje się w treści protokołu na str. 17. Powyższe uchybienia nie miały negatywnego wpływu na przyznawaną pomoc, w związku z tym odstępuję od wydania zaleceń pokontrolnych.

Decyzje wskazane w treści protokołu na str. 22, znak:

1. OPS-SŚw.4023.195.2022.AM z dnia 12.01.2022 r.,
2. OPS-SŚw.4023.397.2022.AM z dnia 20.01.2022r.,
3. OPS-SŚw.4023.2078.2022.AM z dnia 23.11.2022 r.,
4. OPS-SŚw.4023.1672.2022.AM z dnia 07.09.2022 r.,
5. OPS-SŚw.4023.177.2022.AM z dnia 12.01.2022 r.,
6. OPS-SŚw.4023.327.2022.AM z dnia 17.01.2022 r.,
przyznające pomoc w formie posiłku, w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”, w podstawie prawnej zawierały art. 108 k.p.a. Natomiast rozstrzygnięcia decyzji nie wskazywały uprawnień wynikającego z powyższego przepisu. Decyzje nie posiadały uzasadnienia od realizacji w trybie natychmiastowym. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści protokołu na str. 16-17.

Ponadto w pięciu decyzjach (pkt 1 oraz pkt 3 – 6) nie wskazano kosztu i rodzaju przyznanego posiłku. W powyższym zakresie Dyrektor Ośrodka złożyła wyjaśnienie, którego nie przyjęto. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści protokołu na str. 22 - 23.

Powyższe uchybienia świadczą o braku należytego nadzoru Dyrektora Ośrodka.

Jednocześnie ustalono, że Gmina opłacała posiłki z Programu „Posiłek w szkole i w domu”, zgodnie z umowami, m. in. w Publicznym Przedszkolu w Zespole Szkolno – Przedszkolnym z siedzibą w Żabowie oraz w Publicznym Przedszkolu nr 4 w Pyrzycach. Na podstawie analizy zawartych umów i dokumentacji przesłanej przez placówki oświatowe, ustalono, że na kwoty „pełnego posiłku”, określone w § 5 zawartych umów, składały się sumy kosztów więcej niż jednego posiłku i w rzeczywistości stanowiły tzw. „pełen koszt wyżywienia dziennego” w przedszkolach, tj.: śniadanie, pełen obiad, podwieczorek.

Zasady udzielania pomocy określone zostały w, obowiązującej w dniu kontroli i przyznawania świadczeń, uchwale nr 140 Rady Ministrów z dnia 15 października 2018 r. w sprawie ustanowienia wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 (M.P. z 2018 r., poz. 1007 ze zm.).

Zgodnie z zasadami programu „Posiłek w szkole i w domu” wsparcie udzielane jest w formie posiłku, świadczenia pieniężnego na zakup posiłku lub żywności albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych. Przez pojęcie „posiłek” należy rozumieć tylko jeden posiłek. Zatem w ramach programu, zgodnie z jego zasadami, nie można finansować kilku posiłków dziennie. Powyższe szczegółowo opisano w treści protokołu na str. 23 – 25.

Ponoszenie przez Gminę kosztu całodzienniej stawki żywieniowej w przedszkolu mogło mieć wpływ na niewłaściwe wykorzystanie środków finansowych przyznanych na realizację programu „Posiłek w szkole i w domu”. W związku z tym informuję, że obszar w zakresie prawidłowego wydatkowania dotacji celowej będzie stanowić przedmiot szczegółowej analizy odrębnego postępowania kontrolnego.

W związku z powyższym odstępuję od wydania zalecenia w tym zakresie.

Decyzje administracyjne wskazane w treści protokołu na str. 25, znak:

1. OPS-SŚw.4021.29.2022.EM z dnia 05.01.2022 r.,
2. OPS-SŚw.4021.1477.2022.AM z dnia 19.07.2022 r.,
3. OPS-SŚw.4021.1154.2022.EM z dnia 23.05.2022 r.,
4. OPS-SŚw.4021.1422.2022.AM z dnia 11.07.2022 r.,
5. OPS-SŚw.4021.1736.2022.AM z dnia 13.09.2022 r.,
6. OPS-SŚw.4021.1695.2022.AM z dnia 09.09.2022 r.,
7. OPS-SŚw.4021.1607.2022.AM z dnia 24.08.2022 r.,

przyznające pomoc w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”, w podstawie prawnej miały wskazany art. 108 k.p.a., który nadawał decyzjom rygor natychmiastowej wykonalności, jednak uprawnienie do realizacji decyzji przed ich uprawomocnieniem nie zostało określone w ich rozstrzygnięciach i nie było uzasadnione w treści decyzji. Stanowisko w tym zakresie przedstawiono w treści protokołu na str. 16 - 17.

Dodatkowo decyzja znak: OPS-SŚw.4021.1422.2022.AM z dnia 11.07.2022 r. (wskazana w pkt 4), została wydana w oparciu o informacje zawarte w wywiadzie, przeprowadzonym w dniu 10.01.2022 r., co było sprzeczne z art. 7 ust. 4 i art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej. Dyrektor Ośrodka złożyła wyjaśnienie w powyższym zakresie, które nie zostało przyjęte. Ww. uchybienie oraz stanowisko do niego zostało odzwierciedlone w treści protokołu na str. 26.

Decyzją wskazaną w treści protokołu na str. 25, znak: OPS-SŚw.4021.255.2022.EM z dnia 13.01.2022 r., przyznano świadczenie pieniężne w ramach Programu „Posiłek w szkole i w domu”, które zrealizowano w formie niepieniężnej (w postaci bonu żywnościowego), natomiast w treści decyzji brakowało informacji o zastosowaniu art. 11 ustawy o pomocy społecznej. Powyższe było sprzeczne z art. 36 pkt 1 lit. c ustawy o pomocy społecznej oraz zasadami określonymi w Programie „Posiłek w szkole i w domu”. Ww. uchybienia oraz stanowisko do nich przedstawiono w treści protokołu na str. 26.

Wszystkie wskazane w treści protokołu na str. 28 decyzje administracyjne, przyznające usługi opiekuńcze, określały kwotę odpłatności jaką będzie ponosić klient za 1 godzinę świadczonych usług. Jednakże nie wskazywano w nich wysokości odpłatności strony wyrażonej w %, określonych w uchwale Nr XLI/ 348/12 Rady Miejskiej w Pyrzycach z dnia 28 września 2017 r., jak również pełnego kosztu jednej godziny usług.

Jednocześnie ww. decyzje, w rozstrzygnięciu, nieprecyzyjnie wskazywały ilość godzin w tygodniu, zakres usług oraz okres, na jaki przyznano usługi opiekuńcze.

W decyzjach nie wskazywano miejsca świadczenia usług, co było sprzeczne z art. 50 ust. 5 ustawy o pomocy społecznej.

Decyzje wskazane na str. 28, przyznające usługi opiekuńcze, znak:

1. OPS-SŚw.430.911.2022.AM z dnia 11.04.2022 r.,
2. OPS-SŚw.430.787.2022.AM z dnia 30.03.2022 r.,
3. OPS-SŚw.430.765.2022.AM z dnia 28.03.2022 r.,

były obarczone błędnymi zapisami, wskazującymi, że usługi opiekuńcze przyznano w wymiarze „do 1,50 godz.”. Dyrektor Ośrodka wyjaśniła, że w rzeczywistości ww. zapis oznaczał przyznanie usług opiekuńczych w wymiarze „do 1 godz. i 30 minut”.

Dodatkowo, na podstawie kart pracy stwierdzono, że usługi opiekuńcze w wymiarze „do 1,50 godz. dziennie”, przyznane decyzją znak: OPS-SŚw.430.787.2022.AM z dnia 30.03.2022 r. były realizowane w większej ilości, niż stanowiło rozstrzygnięcie decyzji.

Wszystkie uchybienia, nieprawidłowości oraz stanowisko do nich, w obszarze przyznawania usług opiekuńczych odzwierciedlono w treści protokołu na str. 28 – 29.

Decyzje, przyznające pomoc w formie usług opiekuńczych, znak:

4. OPS-SŚw.430.726.2022.EM z dnia 17.03.2022 r.,
5. OPS-SŚw.430.787.2022.AM z dnia 30.03.2022r.,

wskazywały realizację usług w dniach od poniedziałku do piątku. Poinstruowano Dyrektora Ośrodka, że aby uniknąć sytuacji umożliwiającej podniesienie zarzutu o nierealizowaniu prawomocnych decyzji, zasadne jest uszczegółowienie treści postanowień decyzji przyznających usługi opiekuńcze, przez ich uzupełnianie o zapis w brzmieniu „w dni robocze”. W związku z powyższym odstępuję od zalecenia w tym zakresie.

Decyzje wskazane w treści protokołu na str. 31, znak:

1. OPS-SŚw.430.1000.2022.EM z dnia 22.04.2022 r.,
2. OPS-SŚw.430.989.2022.EM z dnia 01.04.2022 r.,
3. OPS-SŚw.430.530.2022.AM z dnia 31.01.2022 r.,

przyznające specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi, określały kwotę odpłatności jaką będzie ponosić klient za 1 godzinę świadczonych usług, jednak nie wskazywały wysokości opłaty ponoszonej przez klientów wyrażonej w %, określonych w § 4 ust 2 i 3 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 816). Decyzje nieprecyzyjnie wskazywały ilość godzin w tygodniu, zakres usług oraz okres, na jaki przyznano usługi opiekuńcze. W treści decyzji nie określano miejsca świadczenia usług.

Nadmieniam, że zgodnie z art. 18 ust. 1 pkt 3 i ust. 2 ustawy o pomocy społecznej, organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi należy do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej, a środki na realizację zadania zapewnia budżet państwa. Zgodnie z art. 22 pkt 1 ustawy o pomocy społecznej ustalanie sposobu wykonywania zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego należy do wojewody. W związku z tym ustalono, że zachodzi konieczność wskazywania w decyzjach miejsca świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych oraz wysokości opłaty ponoszonej przez klientów wyrażonej w %, określonych w § 4 ust 2 i 3 rozporządzenia w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych oraz precyzyjne wskazywanie ilości godzin w tygodniu, zakresu usług i okresu, na jaki przyznano specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Decyzja znak: OPS-SŚw.430.1000.2022.EM z dnia 22.04.2022 r., przyznająca specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób chorych psychicznie, była obarczona błędnym zapisem, wskazującym, że usługi opiekuńcze przyznano w wymiarze „do 1,50 godz.”. Dyrektor Ośrodka w tym zakresie złożyła wyjaśnienia, które przedstawiono w treści protokołu na str. 28.

Decyzja znak: OPS-SŚw.430.989.2022.EM z dnia 01.04.2022 r., przyznająca specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób chorych psychicznie, nie wskazywała w rozstrzygnięciu osoby uprawnionej do świadczenia. Co było sprzeczne z art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a. Ponadto w decyzji nie odzwierciedlono faktu, że strona oznaczona w decyzji jest opiekunem prawnym osoby uprawnionej (całkowicie ubezwłasnowolnionej) do świadczenia w postaci specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, w formie zajęć logopedycznych oraz fizjoterapeutycznych, co było sprzeczne z art. 30 § 1 k.p.a. Dodatkowo Ośrodek nie realizował, przyznanych ww. decyzją, zajęć logopedycznych, ponieważ w dniu wydania decyzji Ośrodek nie zatrudniał logopedy i z żadnym nie podpisał umowy, na świadczenie usług logopedycznych, a późniejsze poszukiwania specjalisty były bezskuteczne. Zgodnie z art. 156 § 1 pkt 5 k.p.a. organ administracji publicznej stwierdza nieważność decyzji, która między innymi, była niewykonalna w dniu jej wydania i jej niewykonalność ma charakter trwały.

Ustalono, że decyzja znak: OPS-SŚw.430.530.2022.AM z dnia 31.01.2022 r., przyznająca specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób chorych psychicznie, zamiast decyzji pierwotnej zmieniała, w zakresie odpłatności za specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, decyzję zmieniającą, co było sprzeczne z art. 154 § 2 i art. 155 k.p.a.

Stwierdzono także, że w „kartach pracy”, stanowiących podstawę do rozliczenia księgowego za wykonanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób chorych psychicznie, nieprecyzyjnie wskazywano wymiar zrealizowanych specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi.

Powyższe uchybienia i nieprawidłowości w obszarze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi, wraz ze stanowiskiem odzwierciedlono w treści protokołu na str. 31 – 33.

Decyzje wskazane na str. 34 znak:

1. OPS-SŚw.403.1966.2021.IRP z dnia 26.11.2021 r. (decyzja kierująca – poza okresem objętym kontrolą, nie poddawana ocenie),
 2. OPS-SŚw.403.1184.2022.MT z dnia 09.05.2022 r. (decyzja ustalająca odpłatność),
 3. OPS-SŚw.403.1405.2022.MT z dnia 07.07.2023 r. (decyzja zmieniająca odpłatność),
 4. OPS-SŚw.403.696.2023.MT z dnia 07.04.2023 r. (decyzja zmieniająca odpłatność),
 5. OPS - SŚw.403.1013.2022.MT z dnia 27.04.2022 r. (decyzja kierująca – uchylona),
- zostały wydane tej samej osobie (stronie postępowań administracyjnych).

Ustalono, że decyzja znak: OPS-SŚw.403.1184.2022.MT z dnia 09.05.2022 r., ustalająca odpłatność za pobyt strony w DPS, zmieniała decyzję znak: OPS-SŚw.403.1966.2021.IRP z dnia 26.11.2021 r., zgodnie z którą postanowiono, skierować stronę do domu pomocy społecznej. Przy czym stwierdzono, że decyzja zmieniana nie rozstrzygała kwestii odpłatności za pobyt w DPS. Dodatkowo konstrukcja treści rozstrzygnięcia decyzji, w zakresie ustalenia wysokości opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej spowodowała, że rozstrzygnięcie w kwestii skierowania do DPS zostało wyeliminowane przez zastąpienie go nową treścią. Natomiast decyzje administracyjne (w pkt 3 – 5), zmieniające wysokość opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, odwoływały się do decyzji zmieniających zamiast do decyzji pierwotnie

określającej wysokość opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej, co stanowiło naruszenie art. 154 §2 i art. 155 k.p.a.

Nieprawidłowości i uchybienia w obszarze przyznawania pomocy niepieniężnej w formie kierowania i odpłatności do DPS, wraz ze stanowiskiem do nich odzwierciedlono w treści protokołu na str. 35.

Decyzję wskazaną w protokole na str. 36, znak: OPS-SŚw.201000.459.2022.AM z dnia 26.01.2022 r., ustalającą odpłatność za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych, wydano w oparciu o dochód z miesiąca złożenia wniosku o pomoc, co było sprzeczne z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej i miało wpływ na pomoc udzieloną stronie postępowania. Powyższa nieprawidłowość, wraz ze stanowiskiem została odzwierciedlona w treści protokołu na str. 36 – 37.

Poza tym w sprawie zakończonej decyzją znak: OPS-SŚw.201000.2066.2022.AM z dnia 18.11.2022 r. również wskazaną w treści protokołu na str. 36, nie przeprowadzono postępowania administracyjnego w sprawie zmiany wysokości odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych, pomimo wzrostu dochodu, strony postępowania, o kwotę przekraczającą 10 % kryterium dochodowego dla osoby samotnie gospodarującej.

We wszystkich badanych decyzjach administracyjnych (dotyczy każdego świadczenia) jako organ wydający decyzję wskazano Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Pyrzycach. Należy w tym miejscu zaznaczyć, że Pyrzyce są gminą, zatem organem wydającym decyzje administracyjne, w sprawach indywidualnych z zakresu pomocy społecznej, jest Burmistrz Pyrzyc.

Poza tym stwierdzono, że we wszystkich badanych sprawach (dotyczy wszystkich świadczeń), w kwestionariuszach wywiadów środowiskowych znajdowała się pieczęć Ośrodka, która nie spełnia określonych wymogów. Zgodnie z załącznikiem nr 1 do rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 8 kwietnia 2021 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego (Dz. U. poz. 893 z późn. zm.), kwestionariusze powinny być opatrzone pieczęcią lub nadrukiem zawierającym: nazwę, adres, NIP lub REGON jednostki organizacyjnej pomocy społecznej lub podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych.

Pracownicy socjalni świadczyli pracę socjalną określoną w art. 45 ustawy o pomocy społecznej. Jednocześnie ustalono, że w przypadku dwóch rodzin (z pięciu zbadanych spraw), pracownik socjalny okresowo nie podejmował działań na rzecz rodziny, w ramach pracy socjalnej, określonej w art. 6 pkt 12 ww. ustawy powyższe wskazano w treści protokołu na str. 38 – 39.

Powyższe uchybienia nie miały wpływu na pomoc udzielaną klientom Ośrodka. Świadczą jednak o niewystarczającym nadzorze Dyrektora Ośrodka. W związku z czym odstępuję od wydania zaleceń w ww. obszarach.

Uchybienia i nieprawidłowości stwierdzone w treści protokołu, wynikały z pomyłek, braku rzetelności osób prowadzących sprawę oraz z niewystarczającego nadzoru Dyrektora Ośrodka. Były również skutkiem braku szkoleń w ramach podnoszenia kwalifikacji określonych w art. 119 ust. 2 pkt 6 u.p.s., w szczególności z zakresu ustawy o pomocy społecznej i ustawy Kodeks postępowania administracyjnego. Za stwierdzone uchybienia i nieprawidłowości odpowiedzialny jest Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Pyrzycach.

W odniesieniu do wskazanych w treści protokołu uchybień i nieprawidłowości niemających wpływu na przyznanie świadczenia udzielono instruktażu podczas kontroli, osobie kierującej Ośrodkiem w dniu kontroli, w związku z czym nie sformułowano zaleceń.

W związku z powyższym na podstawie art. 128 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej zalecam:

jako zalecenia zwykłe:

w obszarze pomoc dla klienta

1. podjąć działania mające na celu zapewnienie pomocy w formie tymczasowego schronienia w ogrzewalni i noclegowni, z wykorzystaniem dostępnych procedur określonych przepisami ustawowymi, zgodnie z art. 16 i art. 25 ustawy o pomocy społecznej,
2. zdiagnozować potrzeby w zakresie mieszkań treningowych i mieszkań wspomaganych określonych w art. 17 ust. 1 pkt. 12 ustawy o pomocy społecznej, funkcjonujących na podstawie art. 53 ww. ustawy. - z wykorzystaniem pozyskiwania informacji ze zróżnicowanych źródeł (np. organizacje pozarządowe, oświata, podmioty lecznicze, komórki organizacyjne urzędu gminy, środowisko lokalne w tym liderzy, np. sołtysi) oraz sporządzenie jej w formie dokumentu. Następnie, w zależności od poczynionych ustaleń podjęcie stosownych działań (np. w przypadku decyzji o konieczności utworzenia mieszkań, rozważenie możliwości skorzystania ze wsparcia w ramach środków finansowych z UE, realizacji Programu „Za Życiem”, zawarcie porozumień, itp.),

w obszarze decyzji

1. zasiłki okresowe przyznawać zgodnie z art. 38 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej, tj. wskazywać w decyzji z jakiego tytułu wynika uprawnienie do świadczenia pieniężnego w tej formie, bez wskazywania celu jego przeznaczenia,
2. realizować zasadę określoną w art. 3 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej i rozpatrywać wnioski stron w zakresie wszystkich zgłaszanych potrzeb, zgodnie z art. 106 ust. 4 ustawy o pomocy społecznej,
3. w decyzjach administracyjnych ustalać miejsce świadczenia usług opiekuńczych określonych w art. 17 ust 1 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej zgodnie z art. 50 ust. 5 oraz miejsca świadczenia specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi, określonych w art. 18 ust 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z art. 50 ust. 5 i w związku z art. 22 pkt 1 ww. ustawy,
4. w treści decyzji administracyjnych precyzyjnie rozstrzygać o wymiarze i zakresie usług opiekuńczych określonych w art. 17 ust 1 pkt 11 i art. 18 ust 1 pkt 3 ustawy o pomocy społecznej oraz o wysokości opłat za ww. usługi, wyrażonej w kwocie oraz w procentach, tj. sporządzanie decyzji administracyjnych zgodnie z zasadami określonymi w art. 107 § 1 pkt 5 k.p.a.,
5. zmieniać, za zgodą stron, decyzje ostateczne na mocy, których strony nabyły prawo zgodnie z art. 155 k.p.a.,

w obszarze procedur

1. zapewnić pracownikom socjalnym, prowadzącym postępowania administracyjne w sprawach o przyznanie świadczeń z pomocy społecznej, udział w cyklicznych szkoleniach podnoszących kwalifikacje w zakresie ustawy o pomocy społecznej oraz ustawy Kodeks postępowania administracyjnego, zgodnie z art. 119 ust. 2 pkt 6 ustawy o pomocy społecznej,

jako zalecenia znaczące:

w obszarze pomocy dla klienta

1. przyznawanie specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi w zależności od możliwości kadrowych Ośrodka oraz dostępności specjalistów, w celu uniknięcia sytuacji, w których nie będą realizowane obowiązujące decyzje administracyjne,
2. każdorazowo podejmować działania na rzecz rodzin, w których występują trudności, w ramach pracy socjalnej, określonej w art. 6 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z art. 45 rzeczowej ustawy,

w obszarze decyzji

1. ustalanie wysokości zasiłków okresowych oraz odpłatności za pobyt w schroniskach dla osób bezdomnych, na podstawie dochodu uzyskanego w miesiącu poprzedzającym złożenie wniosku o pomoc, tj. zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy o pomocy społecznej,

Jednocześnie informuję, że zasadnym jest zwiększenie nadzoru Dyrektora Ośrodka nad wszystkimi etapami prowadzonych postępowań administracyjnych, w ramach realizacji zadań z zakresu pomocy społecznej, należących do Gminy Pyrzyce

Zgodnie z art. 128 ust. 2 ustawy o pomocy społecznej jednostka kontrolowana, w terminie 7 dni od dnia otrzymania zaleceń pokontrolnych, może zgłosić do nich pisemne zastrzeżenia.

Proszę o przekazanie informacji o sposobie realizacji powyższych zaleceń w terminie 30 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia.

Z upoważnienia Wojewody Zachodniopomorskiego

Dawid Krystek

II Wicewojewoda Zachodniopomorski

Do wiadomości:

Pani Marzena Podzińska

Burmistrz Pyrzyc